

van Dale

Pocketwoordenboek
Nederlands

Zevende editie

Onder redactie van Theo de Boer

Van Dale, Utrecht - Antwerpen

Van Dale, de beste hulp bij het vak Nederlands

In dit *Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands* vind je alles wat je nodig hebt voor het schoolvak Nederlands en het eindexamen op de middelbare school. Ook bij gebruik thuis of op kantoor is dit Pocketwoordenboek een uitstekende bron van informatie.

Dit Pocketwoordenboek is helemaal herzien en bij de tijd gebracht volgens de hoge standaarden van de Van Dale-redactie, zodat je altijd de goede betekenis vindt. We hebben extra aandacht besteed aan de woorden die je bij de verschillende vakken op school kunt tegenkomen zoals *caldeira*, *dominotheorie* en *nacalculatie*, zodat je het boek bij al je schoolvakken kunt gebruiken, ook bij het eindexamen.

De schoolhacks in het midden van dit boek geven je 10 handige tips voor beter schrijven. De nieuwe vormgeving van dit Pocketwoordenboek helpt je om snel en makkelijk te vinden wat je zoekt. Op elke bladzijde staat bijvoorbeeld het alfabet. Ook valt het lidwoord bij elk trefwoord duidelijk op. In de kaders vind je bovendien veel extra informatie (zoals aanvullende uitleg over het opgezochte woord, landnamen of taaltips).

Je kunt ook een abonnement nemen op de online-editie van dit woordenboek, voor jezelf of (als je docent bent) voor de hele school. Kijk voor meer informatie op vandale.nl/online-op-school.

Als je al wat verder bent en nóg meer woorden wilt kunnen opzoeken, dan is het *Van Dale Groot woordenboek Nederlands voor school* een goede keuze.

Wij staan altijd open voor suggesties. Je kunt die mailen naar redactie@vandale.nl.

We wensen je veel plezier en succes met dit woordenboek!

Van Dale Uitgevers

tie betrekking hebbend **2** (jur) aangaande de taak en de uitoefening van het bestuur • ~ **recht** **3** • (Belg) ~ **centrum** ◦ stad, gebouw waar veel administratieve diensten gevestigd zijn **ad-mi-nis-tre-ren** *administreerde, heeft geadm-nistreerd* **1** **beheren** **2** de administratie voeren **ad-mi-raal** *de* ^[m/v/x] -s, -ralen opperbevelhebber van een oorlogsvloot **ad-mis-sie** *de* ^[v] -s **1** verlof, vergunning **2** toelating **ado-les-cent** *de* ^[m/v/x] -en iem. die bijna volwassen is **ado-les-cent-tie** *de* ^[v] leeftijd van ca. 16 - ca. 20 jaar **ado-nis** *de* ^[m] -sen jongeman van zeldzame schoonheid **adop-te-ren** *adopteerde, heeft geadopteerd* **1** (van een kind) juridisch tot het zijne maken ≈ aannemen **2** in bescherming nemen door steun te verlenen **adop-tie** *de* ^[v] -s aanneming, m.n. als kind **adop-tie-kind** *het* ^[o] -eren geadopteerd kind **adop-tie-ou-der** *de* ^[m/v/x] iem. die een kind adopteert **ado-re-ren** *adoreerde, heeft geadoreerd* **aanbid-den**, vereren **ADP** *het* ^[o] *afk van adenosinefosfaat*; (biol) stof die cruciaal is voor de energievoorziening van cellen **ad rem** *bn, bw, ad remme* in staat telkens een raak, geestig antwoord te geven ≈ gevat **adre-na-li-ne** *de* ^[v(m)] (med) product van de bijniere dat de hartfunctie aanzet • *ergens* ~ van *krijgen* ◦ erop kicken, er actief van worden **adres** *het* ^[o] -sen **1** (op poststukken) aanduiding waar iets zich bevindt, waar iem. woont: straat, huisnummer, postcode en woonplaats • *per* ~ • *dan ben je bij mij aan het ver-keerde* ~l ◦ daar werk ik niet aan mee (ook al verwachtte je dat misschien) **2** (comp) code die een plaats op een schijf, in een netwerk aangeeft • *e-mail*~, *internet*~ **3** *verzoekschrift* **4** naam en plaats van een gelegenheid om te verblijven, iets te kopen e.d. **adres-balk** *de* ^[m] -en vakje in het scherm van een browser waarin je het adres van een website kunt tikken of waarin dit verschijnt **adres-boek** *het* ^[o] -en **1** boek met adressen **2** bestand met e-mailadressen van iemands vaste contacten **adres-se-ren** *adreseerde, heeft geadresseerd* **1** een adres schrijven op • *een brief* ~ **2** aan, tot iem. richten **ADSL** ^[o] *afk van asymmetric digital subscriber*

line; techniek waarmee snel informatie in twee richtingen over een telefoonlijn kan worden verstuurd **ad-sor-be-ren** *ov ww; adsorbeerde, heeft geadsor-beerd* (een stof) binden aan het oppervlak van een andere stof **ad-sorp-tie** *de* ^[v] het zich binden van een stof aan de oppervlakte van een andere stof **ad-struc-tie** *de* ^[v] -s toelichting **ad-vent** *de* ^[m] de vier weken vóór Kerstmis **ad-ver-bi-um** *het* ^[o] -bia bijwoord **ad-ver-teer-der** *de* ^[m/v/x] -s iem. die adverteert **ad-ver-ten-tie** *de* ^[v] -s betaalde aankondiging of aanprijzing in een krant, een tijdschrift, op internet enz. • *een paginagrote* ~ • *een* ~ *plaatsen* • *schrijven op een* ~ ◦ reageren op een personeelsadvertentie **ad-ver-te-ren** *adverteerde, heeft geadverteerd* advertenties plaatsen **ad-vies** *het* ^[o] adviezen *raadgeving* • *iemand om* ~ *vragen* • *op* ~ *van de dokter blijf ik thuis* ◦ de dokter heeft het aangeraden • *iemands adviezen opvolgen* ◦ doen wat hij/zij aangeraden heeft • *school*~, *studie*~ **ad-vies-bu-reau** *het* ^[o] -s instelling die adviezen geeft **ad-vies-prijs** *de* ^[m] -prijzen door de fabrikant of importeur aanbevolen *winkelprijs* **ad-vi-se-ren** *adviseerde, heeft geadviseerd* als zijn advies *meedelen* • *iem.* iets ~ • *ik kan je één ding* ~: *maak je opleiding af* **ad-vi-seur** *de* ^[m/v/x] -s iem. die adviseert ≈ raadsman • *juridisch* ~ **1** **ad-vo-caat** *de* ^[m/v/x] -caten jurist die er zijn beroep van maakt personen of partijen te verdedigen voor de rechter • ~ *van de duivel spelen* ◦ opzettelijk het standpunt van je tegenstander bepleiten om iets te bereiken **2** **ad-vo-caat** *de* ^[m] uit brandewijn, geklutste eieren, suiker enz. bereide drank

advocaat

Let op: die groene vrucht die wel wat op een peer lijkt, heet een **avocado**. Soms kom je het woord ook weleens tegen met een d (*advocado*), maar dat is niet goed.

ad-vo-ca-te *de* ^[v] -s, -n (jur) vrouwelijke *advo-caat* **ad-vo-ca-tuur** *de* ^[v] **1** werkring, beroep van de advocaat **2** de advocaten **ae-rg-bics** *het* ^[de] ^[e:robbiks] ^[o+m] *conditietraining* op muziek **ae-ro-dy-na-mi-ca** *de* ^[e:roodienaamiekaa] ^[v]

aerodynamica

leer van de beweging van gassen

ae-ro-dy-na-misch [e:roodi:na:mies] *bn* vol-gens, overeenkomstig de aerodynamica • ~e **wedstrijdkleding**

ae-roob [e:roop] *bn* (biol) zuurstof nodig heb-bend, verbruikt <D> anaeroob

ae-ro-sol de [e:rooso:l] [v(m)] -en, -s uiterst fijne **nevel** van vaste of vloeibare deeltjes in de at-mosfeer of in een ander gas

AEX de [m] *afk* van Amsterdam Exchanges Index; beursindex van Amsterdam

1 af *bw* 1 geeft een verwijdering van een punt aan • *er varen schepen af en aan* ◦ heen en weer, ononderbroken • **van dit ogenblik af** ◦ te beginnen • **op de seconde af** ◦ precies op tijd • **af en toe** ◦ soms 2 om een beweging naar beneden aan te geven • **de berg af** 3 om een verwijderd-zijn uit te drukken • **hij is voorzitter af** ◦ geen voorzitter meer • **u bent nog niet van hem af** ◦ hij laat het er zeker niet bij zitten 4 (kindert) in het spel uitgeschakeld op grond van de regels • **jij bent af!** ◦ jij mag niet verder meedoen || • **terug bij af zijn** ◦ hele-maal opnieuw moeten beginnen

2 af *bn* • *het werk is af* ◦ voltooid
afa-sie de [v] taal(gebruiks)stoornis als ge-volgv van een hersenbeschadiging

afb. *afk* van afbeelding

af-ba-ke-nen *bakende af, heeft afgebakend* met bakens of tekens de grenzen aangeven

af-bak-ken *bakte af, heeft afgebakken* (een voor-gebakken product) in korte tijd gaar bakken

af-beel-den *beeldde af, heeft afgebeeld* in beeld voorstellen

af-beel-ding de [v] -en; -dinkje 1 tekening of plaatje van iets of iemand 2 het afbeelden

af-bek-ken *bekte af, heeft afgebekt* afsnauwen

af-bel-len *belde af, heeft afgebeld* per telefoon afzeggen

af-be-stel-len *bestelde af, heeft afbesteld* het be-stelde afzeggen

af-be-ta-len *betalde af, heeft afbetaald* 1 beta-len wat je nog schuldig bent 2 ter verminde-ring van een schuld betalen • *elke week zestig euro* ~

af-be-ta-ling de [v] -en • **op ~ kopen** ◦ in ter-mijnen betalen

af-beu-len *beulde af, heeft afgebeuld* uitputten, afmatten door zwaar werk • **zich ~**

af-bij-ten *beet af, heeft afgebeten* 1 door bijten wegnemen 2 • **van zich ~** ◦ zich fel verdedi-gen 3 met een afijtmiddel verwijderen • **verf ~**

af-bik-ken *bikte af, heeft afgebikt* bikkend ver-wijderen

af-bin-den *bond af, heeft afgebonden* 1 losmaken 2 door binden laten afsterven

af-blad-de-ren *bladderde af, is afgebladderd* (van kalk, verf) afschilferen

af-blaf-fen *blafte af, heeft afgeblaft* afsnauwen

af-bla-zen *blies af, heeft afgeblazen* 1 laten ont-snappen • **stoom ~** ◦ je emoties uiten of afre-ageren 2 niet verder laten gaan ~ afgelasten

af-blij-ven *bleef af, is afgebleven* niet aanraken

af-bluf-fen *blufte af, heeft afgebluft* door op-schepen overtroeven

af-boe-ken *boekte af, heeft afgeboekt* 1 overboe-ken 2 als verloren gegaan boeken of be-..

..schouwen

af-bou-wen *bouwde af, heeft afgebouwd* 1 het bouwwerk voltooiën 2 geleidelijk verminde-ren

af-braak de [v(m)] het afbreken • (fig) *de ~ van sociale voorzieningen* ◦ de vermindering of beëindiging ervan

af-braak-prijs de [m] -prijzen zeer lage prijs

af-bran-den *brandde af, heeft, is afgebrand*

1 door branden wegnemen 2 door brand vernield worden • *het huis brandde af*

af-breek-baar *bn* (scheik) splitsbaar in de sa-menstellende delen • **biologisch** ~ ◦ door bac-teriën

af-bre-ken *brak af, heeft, is afgebroken* 1 door breken scheiden • **een woord** ~ ◦ een of meer lettergrepen ervan op de volgende regel zet-ten 2 door breken gescheiden worden ~ bre-ken • **de punt van het mes is afgebroken** 3 ontle-den van samengestelde scheikundige verbind-ingen • **bacteriën breken de vetten af** 4 plotse-ling en voortijdig ophouden met • **de onder-handelingen ~** 5 slopen, omverhalen, niet overeind laten staan • **een gebouw** ~ • **de boel** ~ ◦ verschrikkelijk tekeergaan 6 afkraken, vernietigende kritiek uitoefenen op ~ afkamen • **iem.** ~ • ~ **de kritiek** ◦ negatieve kritiek die er niet op is gericht dat je er iets van leert

7 (scheik) in eenvoudiger bestanddelen uit-eenvallen

af-bren-gen *bracht af, heeft afgebracht* • **iem.** *van een plan* ~ ◦ uit het hoofd praten • **het er goed** ~ ◦ behoorlijk slagen

af-breuk de [v(m)] schade • ~ **doen aan** ◦ de glans verminderen van

af-breuk-ri-si-co *het* [v] -'s • **een beroep met een hoog** ~ ◦ waarin je een grote kans loopt te mislukken

af-brok-ke-len *brokkelde af, is afgebrokkeld* 1 in brokken loslaten 2 achteruitgaan in beteke-nis of macht

af-bui-gen *boog af, heeft, is afgebogen* een ande-

re richting (laten) inslaan

af-dak *het* □ -en (afhellend) **dak** tegen een muur

af-da-len *daalde af, is afgedaald* naar beneden gaan • een **berg** ~

af-dam-men *damde af, heeft afgedamd* water door een dam **afsluiten**

af-dan-ken *dankte af, heeft afgedankt* buiten gebruik stellen

af-dan-ker-tje *het* □ -s afgedankt voorwerp dat door iem. anders weer wordt gebruikt

af-dek-ken *dekte af, heeft afgedekt* **1** voorzien van een beschermende laag • **aardappelen met stro** ~ **2** uitsluiten door passende maatregelen te nemen • **risico's** ~ ◦ zo veel mogelijk proberen te voorkomen

af-de-ling *de* ▽ -en; -*linkje* gedeelte van een groter geheel • *de* ~ **klantenservice** • *dat is jouw* ~ ◦ daar ben jij verantwoordelijk voor, daar bemoei ik me niet mee

af-din-gen *dong af, heeft afgedongen* minder bieden dan gevraagd wordt

af-doen *deed af, heeft afgedaan* **1** van het lichaam doen • *je horloge* ~ **2** volbrengen, afmaken • *iets als afgedaan* **beschouwen** **3** voldoen, betalen • een **schuld** ~ • *afgedaan hebben* ◦ niet meer in tel zijn || • *iets ~ als een incident* ◦ het als onbelangrijk voorstellen • *dat doet niets af aan mijn bewondering voor haar* ◦ maakt die niet minder

af-doend *bn* van beslissende uitwerking • *een ~e maatregel* • *dat is* ~ (of: ~e)

af-draai-en *draaide af, heeft afgedraaid* **1** door draaien verwijderen • een **dop** van een fles ~ **2** door draaien laten horen of vertonen • *zijn lesje* ~ ◦ plichtmatig opzeggen

af-dracht *de* ▽(m) -en het afdragen (**3**)

af-dra-gen *droeg af, heeft afgedragen* **1** naar beneden dragen **2** door dragen afslijten • *afgedragen kleding* **3** geven aan of storten bij • **geld** ~

af-drij-ven *dreef af, is afgedreven* uit de koers drijven

af-dro-gen *droogde af, heeft afgedroogd* **1** droogmaken, afwissen **2** afranselen **3** verpletterend verslaan

af-dronk *de* ▢ **nasmaak** van wijn

af-drui-pen *droop af, is afgedropen* **1** in druppels afvallen **2** stil weggaan

af-druip-rek *het* □ -ken **rek** om de vaat te laten afdruipe

af-druk *de* ▢ **1** het afdrukken **2** -ken hetgeen door afdrukken wordt verkregen • *de* ~ van een foto

af-druk-ken *drukte af, heeft afgedrukt* overbren-

gen d.m.v. drukken ≈ printen

af-du-wen *duwde af, heeft afgeduwd* duwend wegdukken

af-dwa-len *dwaalde af, is afgedwaald* van het juiste pad afraken • **van ons onderwerp** ~

◦ over andere zaken dan het oorspronkelijke onderwerp spreken

af-dwin-gen *dwong af, heeft afgedwongen* door dwang verkrijgen

af-fai-re *de* [affe:ra] ▽(m) -s **1** zaak, aangelegenheid **2** (buitenechtelijke) liefdesverhouding **3** dubieuze kwestie ≈ schandaal • **belasting**~, **doping**~, **smeergeld**~

af-fec-tie *de* ▽ -s **1** genegenheid, liefde **2** ziekelijke andoening

af-fec-tief *bn, bw* wat het gevoelsleven betreft • een affectieve **stoornis**

af-fj-che *het/de* [affjesja] □(+v(m)) -s **1** aanplakbiljet **2** programma (**1**)

af-fj-che-ren *afficheerde, heeft geafficheerd* met nadruk noemen • *zichzelf als progressief* ~ **af-fj-ni-teit** *de* ▽ -en verwantschap in geestelijk opzicht • ~ hebben met

af-flui-ten *floot af, heeft afgefloten* (sport) het spel onderbreken door, als scheidsrechter, te fluiten

af-front *het* □ -en krenking, belediging

af-fuit *de/het* ▽(m)+o -en onderstel van een kanon

af-gaan *ging af, is afgegaan* **1** naar beneden gaan • een **trap** ~ **2** naar iets of iem. toegaan • **op iem.** ~ **3** afgevuurd worden ≈ ontbranden • *het geweer ging niet af* **4** het toneel verlaten **5** volledig falen • ~ als een **gieter** ◦ een heel dwaas figuur slaan || • **op iemands woorden** ~ ◦ vertrouwen en ernstig handelen

af-gang *de* ▢ beschamende **mislukking** ≈ ehec

af-ge-draaid *bn* uitgeput, doodmoe

af-ge-dra-gen *bn* (van kleding, schoeisel) door dragen versleten; → **afdragen** (**2**)

af-ge-la-den *bn, bw* **1** propvol **2** stomdronken

afgelast

Wat is het werkwoord dat hoort bij het voltooid deelwoord in *De wedstrijd is afgelast?*

Antwoord: **afgelasten**. Dus:

- *De scheidsrechter besloot de wedstrijd af te gelasten.*
- *De scheidsrechter gelastte de wedstrijd af.*
- *De scheidsrechter heeft de wedstrijd afgelast.*

af-ge-las-ten *gelastte af, heeft afgelast* niet door

afgeleerd

laten gaan

af-ge-leefd *bn* oud en zwak • **een** ~ *e man*
af-ge-le-gen *bn* ver van de bewoonde wereld • **een** ~ **oord**

af-ge-lei-de de *de* ^(vmm) -n • (wisk) *de* ~ van een functie ◦ haar aangroeiing per eenheid van toename van de onafhankelijke variabele (het resultaat van differentiëren) • (wisk) **twoede** ~ ◦ afgeleide van de afgeleide van een functie

¹**af-ge-lo-pen** *bn* voorbijgegaan ≈ verleden • **het** ~ **jaar**

²**af-ge-lo-pen** *tw* uitl., ophouden!

af-ge-mat *bn* zeer vermoed ≈ uitgeput
af-ge-me-ten *bn, bw* **1** in de juiste maat ≈ afgepast **2** stijf en deftig

af-ge-past *bn* van de juiste maat

af-ge-pei-gerd *bn* doodop, afgemat

af-ge-slo-ten *bn* **1** niet toegankelijk, dicht • **een** ~ **ruimte** **2** een goed doordacht en logisch geheel vormend • **een** ~ **geheel**

af-ge-spro-ken *tw* zo doen we het dus

af-ge-te-kend *bn, bw* met groot verschil ≈ duidelijk • ~ **winnen**

af-ge-traind *bn* goed getraind • **een** ~ **lichaam**; → **aftrainen**

af-ge-vaar-dig-de de *de* ^(m/v/x) -n **1** vertegenwoordiger met een bep. opdracht **2** lid van de volksvertegenwoordiging

af-ge-ven *gaf af, heeft afgegeven* **1** gedwongen geven • **zijn** **geld** ~ **2** overhandigen • **een** **pakje** ~ • **de** **bal** ~ ◦ toespelen aan een ander **3** verspreiden • **reuk** ~ **4** kleurstof loslaten • **die** **blauwe trui** geeft af in de was **5** (+ op) ongunstig spreken over • ~ **op** je familie
af-ge-zaagd *bn* tot vervelens toe gehoord, gezegd

af-ge-zant de *de* ^(m/v/x) -en van staatswege afgevaardigde **persoon**

af-ge-zien van *vz* zonder te letten op • **nog** ~ **de** **kosten**

Afghanistan

officiële naam	Afghanistan
inwoner	^(m) Afgaan ^(v) Afgaanse
bijv. naamw.	Afgaans
hoofdstad	Kaboel
munt	afghani

af-gie-ten *goot af, heeft afgegoten* het vocht ergens laten aflopen

af-gif-te de *de* ^(v) het afgeven • **warmte** ~

af-glij-den *gleden af, is afgegleden* **1** glijdend naar beneden komen **2** stil omlaaggaan • ~

naar chaos

af-god de *de* ^(m) -en **1** als vals beschouwde god **2** zeer geëerd iem. of iets

af-go-de-rij de *de* ^(v) -en **verering** van afgoden
af-gra-ven *groef af, heeft afgegraven* door graven **wegnemen** • **veen** ~

af-gra-ving de *de* ^(v) **1** het afgraven **2** -en **terrein** dat wordt afgegraven

af-gren-de-len *grendelde af, heeft afgegrendeld* afsluiten

af-grij-se-lijk, af-grijs-lijk *bn, bw* afgrijzen wekkend ≈ afschuwelijk

af-grij-zen *het* ^(v) hevige afkeer

af-grond de *de* ^(m) -en **gevaarlijke, steile diepte** • **aan de rand** van de ~ **staan** ◦ op het punt staan ten onder te gaan

af-gunst de *de* ^(v) jaloezie (**1**)

af-gun-stig *bn, bw* jaloeers

af-haal de *de* ^(m) **1** het afdalen • ~ is mogelijk **tussen** **17.00 en 0.00 uur** **2** -halen plaats of gelegenheid waar iets kan worden afgehaald, m.n. maaltijden ≈ aphaalrestaurant

af-haal-res-tau-rant *het* ^(v) -s restaurant waar je gerechten haalt om ze thuis te eten

af-ha-ken *haakte af, heeft, is afgehaakt* **1** losmaken (uit de haak) **2** niet langer meedoen

af-hak-ken *hakte af, heeft afgehakt* door hakken afscheiden

af-ha-len *haalde af, heeft afgehaald* **1** iem. ergens gaan halen **2** verwijderen van een hoger gelegen plaats **3** bij iem. of iets weghalen

af-han-de-len *handelde af, heeft afgehandeld* beëindigen, regelen • **een** **zaak** ~

af-han-dig *bn* • iem. iets ~ **maken** ◦ afpakken

af-han-gen *hing af, heeft afgehangen* **1** naar beneden hangen **2** (+ van) afhankelijk zijn van, bepaald worden door • **of we wel of niet gaan, laten we** ~ **van het weer** ◦ dat beslissen we als we weten wat voor weer het wordt • **dat**

hangt ervan af ◦ dat is nog niet zeker • **rennen** *alsof je leven ervan afhangt* ◦ heel hard rennen

af-han-ke-lijk *bn* **1** door iets bepaald of geregeld wordend • ~ van het **weer** gaan we **binnen of buiten sporten** • ~ **e grootheden** ◦ waarbij verandering in de ene groothede verandering in de tweede tot gevolg heeft **2** steun of hulp nodig hebbend van anderen • **zich** ~ **opstellen** ◦ niet zelfstandig

af-han-ke-lijk-heids-re-la-tie de *de* ^(v) -s relatie waarin de ene persoon of partij afhankelijk is van de andere

af-hech-ten *hechte af, heeft afgehecht* • **een draad** ~ ◦ vasthechten • **iets** ~ ◦ afronden, afwerken

af-hel-pen *hielp af, heeft afgeholpen* • iem. ergens

~ o bevrijden van

af-hou-den *hield af, heeft afgehouden* verwijderd houden • *iem. van zijn werk* ~

af-hu-ren *huurde af, heeft afgehuurd* helemaal huren • *een hotel* ~

afijn *tw en fin*

af-kal-ven *kalfde af, is afgekalfd* geleidelijk afbrokkelen (m.n. van oevers)

af-kam-men *kamde af, heeft afgekamd* onredelijk beoordelen ≈ afbreken • *zij kamt iedereen af*

af-kap-pen *kapte af, heeft afgekapt* **1** door kappen scheiden **2** (van klanken) weglaten **3** abrupt beëindigen • *een gesprek* ~

af-kat-ten *katte af, heeft afgekat* afsnauwen **af-keer de** (m) *afkeren* grote weerzin • *een ~ hebben van*

af-ke-ren *keerde af, heeft afgekeerd* afwenden • *zich ~ van iemand* o niets meer met iemand te maken willen hebben

af-ke-rig *bn* een afkeer hebbend van ≈ wars • *niet ~ van iets zijn* o er wel voor voelen

af-ket-sen *ketste af, is afgekets* **1** afstuiten **2** verworpen worden • *het voorstel* ketste daarop af

af-keu-ren *keurde af, heeft afgekeurd* **1** als onbruikbaar afwijzen **2** laken, misprijzen

af-keu-rens-waard, af-keu-rens-waar-dig *bn* afkeuring verdienend

af-keu-ring de (v) *-en* het afkeuren

af-kic-ken *kickte af, heeft, is afgekickt* **1** een ontwenningsskuur ondergaan • *~ van de heroïne* **2** van een verslaving afkomen • *hij is afgekickt*

af-kij-ken *keek af, heeft afgekeken* **1** tot het einde toe overzien • *de weg* ~ **2** ongemerkt overnemen van een ander • *de jongen* kijkt af

af-kle-den *kleedde af, heeft afgekleed* slank laten lijken • *een jurk* die mooi afkleedt

af-klop-pen *klopte af, heeft afgeklopt* **1** door kloppen van stof zuiveren **2** door kloppen iets bezweren • *iets* ~ o een door bluffen misschien opgeroepen ongeluk bezweren door een klop tegen (ongeverfd) hout te geven

af-klui-ven *kloof af, heeft afgeklouven* door klui-ven ontdoen van het vlees • *een bot* ~

af-knap-pen *knapte af, is afgeknapt* **1** knappend afbreken **2** fysiek en geestelijk instorten

af-knap-per de (m) *-s* iets dat teleurstelt

af-knij-pen *kneep af, heeft afgeknepen* door knijpen afscheiden • *iem.* ~ o te veel van hem vergen

af-knip-pen *knipte af, heeft afgeknipt* met een schaar afsnijden

af-koe-len *koelde af, heeft, is afgekoeld* **1** koel(er) maken • *dat zal hem wel* ~ o dat zal hem tot

bedaren brengen **2** koel(er) worden • *'s avonds koelt het snel* af **3** (fig) rustiger worden, minder groei of prijsstijging vertonen • *door dat conflict is de economie flink afgekoeld*

af-koe-ling-s-pe-ri-o-de de (v) *-n, -s tijd* waarin je een netelige kwestie laat rusten

af-koer-sen *koerste af, is afgekoerst* • ~ *op* o afgaan op • ~ *op* een overwinning

af-ko-men *kwam af, is afgekomen* **1** (+ op) gaan recht in de richting van • *op* *iem., iets* ~ • *de dingen op zich laten* ~ o een afwachtede houding aannemen **2** officieel bekend worden

• *wanneer komt die benoeming af?* **3** bevrijd of ontslagen worden • *ergens met een nat pak van* ~

af-komst de (v) *komaf*, afstamming • *van hoge* ~ o van aanzienlijke familie

af-kgm-stig *bn* **1** komend van, uit • *uit Antwerpen* ~ o daar geboren **2** gemaakt, ontworpen door • *dat plan is van mij* ~

af-kon-di-gen *kondigde af, heeft afgekondigd* openbaar maken

af-kon-di-ging de (v) *-en* officiële bekendmaking

af-koop-som de (v(m)) *-men* bedrag waarmee iets wordt afgekocht

af-ko-pen *kocht af, heeft afgekocht* los- of vrijko-pen • *zich laten* ~ o zich met geld laten overhalen om af te zien van een recht enz.

af-kop-pe-len *koppelde af, heeft afgekoppeld* los-maken uit een reeks

af-kor-ten *kortte af, heeft afgekort* korter maken • *'Verenigde Naties'* wordt afgekort tot 'VN'

af-kor-ting de (v) *-en* woord, gevormd door de eerste letters van een woord of van een paar woorden • *'enz.'* is de ~ van 'enzovoort'

af-kra-ken *kraakte af, heeft afgekraakt* vernietigend beoordelen

af-krij-gen *kreeg af, heeft afgekregen* klaar krijgen

af-kun-nen *kon af, heeft afgekund* kunnen afdoen, afmaken • *het werk alleen* ~ • *dat kan er niet af* o is te duur

af-laat de (m) *aflaten* (r-k; hist) tegen betaling verleende kwijtschelding van straffen voor begane zonden

af-lan-dig *bn* van het land af <|> aanlandig

• *de wind is* ~

af-la-ten *liet af, heeft afgelaten* ophouden • *een niet ~de stroom* vluchtelingen

af-leb-be-ren *leberde af, heeft afgeleberd* aflijken

af-leg-gen *legde af, heeft afgelegd* **1** zich van iets kwijten, iets verrichten • *een afstand* ~

• *een bezoek* ~ o doen • *een examen* ~ • *een*

afleiden

eed ~ • **verantwoording** ~ ◦ geven **2** zich ontdoen van • **de sluier** ~ ◦ (van nonnen) uit het klooster uitreden • **zijn trots** ~ **3** in de uitdrukkingen • **het** ~ **tegen** iemand ◦ het verliezen van iemand • **hij heeft het afgelegd** ◦ **a** is gestorven **b** heeft het anderspit gedolven **4** (een dode) verzorgen na het overlijden
af-lei-den leidde af, heeft afgeleid **1** **wegleiden** • **de bliksem** ~ • **iemands aandacht** ~ van iets ◦ ervoor zorgen dat iemands aandacht op iets anders wordt gericht **2** uit bepaalde gegevens iets concluderen • **uit zijn woorden kon ik ~ dat het menens was** **3** een nieuw woord van of uit bestaande woorden vormen • 'spraak', 'spreuk' en 'spreekje' zijn afgeleid van 'spreken'

af-lei-ding de [v]-en **1** het wegvloeiën **2** verstrooiing, **ontspanning** • **enige** ~ **bezorgen** **3** (taalk) het vormen van woorden door voor- of achtervoegsels **4** het afgeleide woord
af-lei-dings-ma-noeu-vre de/het [v(m)◦]-s opzettelijke handeling om de aandacht van iets af te leiden

af-le-ren leerde af, heeft, is afgeleerd **1** verleren **2** zich of een ander iets onwennen

af-le-ve-ren leverde af, heeft afgeleverd op de afgesproken plaats **bezorgen**

af-le-ve-ning de [v]-en **1** het afleveren **2** het afgeleverde **3** elk van de delen waarin iets onderverdeeld is • **de tweede** ~ van de tv-serie
af-le-zen las af, heeft afgelezen **opmaken** uit de stand van instrumenten

af-lik-ken likte af, heeft afgelikt door likken van iets ontdoen • **het is om je vingers bij af te likken** ◦ erg aantrekkelijk of lekker

af-loop de [m] aflopen **1** einde • **na** ~ **2** uitslag • **de** ~ van een **gevecht**

af-lo-pen liep af, heeft, is afgelopen **1** naar beneden **lopen** • **de trap** ~ **2** **hellen** • **de weg** loopt af **3** tot het einde toe **lopen** • **een pad** ~ **4** ten einde lopen ≈ eindigen **5** in alle richtingen **doorkruisen** • **de hele stad** ~ **6** (van een wekker) beginnen te ratelen

af-los-sen loste af, heeft afgelost **1** vervangen • **de wacht** ~ **2** **afbetalen** • **een schuld** ~

af-los-sing de [v]-en • **lening** met ~ **ineens** ◦ waarbij de lening aan het einde van de looptijd in één keer wordt afgelost

af-luis-te-ren luisterde af, heeft afgeluisterd ongemerkt maar met opzet luisteren naar • **ie-mands telefoon** ~

af-ma-ken maakte af, heeft afgemaakt **1** voltooiën • **het werk** ~ **2** **doden** **3** zeer ongunstig beoordeelen • **een boek** ~ **4** (cul) de bereiding **voltooiën** door nog iets toe te voegen • **het ge-**

recht op smaak ~ met zout en peper || • **zich van iets** ~ ◦ het uit gemakzucht slecht doen
af-ma-ker de [m/v/x]-s iem. die iets op de juiste manier afrondt • **de aangever** en **de** ~ van een komisch duo

af-mars de [m+v]-en **aftocht**

af-mat-den matte af, heeft afgemat heel erg **ver-moeien**

zich af-mel-den wdk ww; meldde zich af, heeft zich afgemeld **mededelen** niet te zullen komen, deelnemen enz. • **zich** ~ **als deelnemer**

af-me-ren meerde af, heeft afgemeerd **vastleg-gen** • **een schip** ~

af-me-ten mat af, heeft afgemeten meten en afzonderen

af-me-ting de [v]-en **1** **maat** die aangeeft hoe lang, breed of hoog iets is • **de** ~en **bedragen** 4,2 x 2,9 meter • **iemand** van **geringe** ~ ◦ een klein iemand **2** (wisk) **hoofdrichting** waarin een lijn, vlak of lichaam zich uitstrekt • **een lijn** heeft één ~, **een vlak** heeft er twee en **een lichaam** drie

af-mon-ste-ren monsterde af, heeft afgemonsterd **1** (scheepsbemanningen) **afbetalen** en uit de dienst **ontslaan** **2** de scheepdienst verlaten

af-na-me de [v(m)]-s, -n **1** **verkoop**, afzet **2** **ver-mindering**

af-ne-men nam af, heeft, is afgenomen **1** van een plaats **verwijderen** • **een boek** van **een plank** ~ **2** **nemen** wat een ander in bezit heeft ≈ **afpakken** • **iem. iets** ~ **3** **reinigen** • **met zep** ~ **4** minder worden • **zijn krachten** nemen af **5** (van een examen, verhoor) laten doen, laten ondergaan

af-ne-mer de [m/v/x]-s **koper**

af-ne-mers-kre-diet het [◦]-en krediet dat een koper geeft door waren vóór de levering geheel of gedeeltelijk te betalen

afo-ris-me het [◦]-n betekenisvolle **spreuk**

a for-ti-ori bw uitdr des te meer

af-pak-ken pakte af, heeft afgepakt **ontnemen**, afnemen

af-pas-sen paste af, heeft afgepast nauwkeurig afmeten; → **afgepast**

af-per-ken perkte af, heeft afgeperkt de grenzen **aangeven**

af-per-sen perste af, heeft afgeperst afpersing bedrijven

af-per-ser de [m/v/x]-s iem. die afperst

af-per-sing de [v]-en het met (bedreiging van) geweld iem. dwingen tot iets

zich af-pij-ni-gen wdk ww; pijnigde zich af, heeft zich afgepijngd met veel moeite zoeken naar een oplossing

af-pik-ken pikte af, heeft afgepikt ontnemen, af-